

PROCURATURA GENERALĂ
A REPUBLICII MOLDOVA

2005, mun. Chișinău
str. Mitropolit Bănulescu-Bodoni, 26

ГЕНЕРАЛЬНАЯ ПРОКУРАТУРА
РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

2005, мун. Кишинэу
ул. Митрополита Бăнулеску-Бодони, 26

tel: 022-22-50-75, e-mail: proc-gen@procuratura.md

15 .11.2016 nr.

*Curtea Constituțională a
Republicii Moldova*

SESIZARE

prezentată în conformitate cu art. 25 lit. f) din Legea nr. 317-XIII din 13 decembrie 1994 cu privire la Curtea Constituțională și articolele 38 alin. (1) lit. f) și 39 din Codul Jurisdicției Constituționale nr. 502-XIII din 16 iunie 1995

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA		
INTRARE NR. 1358		
16	11	20 16

I. AUTORUL SESIZĂRII

1. Eduard Harunjen
2. Procuror General interimar
3. str. Mitropolit Bănulescu Bodoni, 26
4. tel. 022-22-50-75

II. OBIECTUL SESIZĂRII

Prin prezenta se solicită interpretarea oficială a articolului 122 și 125 din Constituția Republicii Moldova sub următoarele aspecte:

În sensul art. 122 și 125 din Constituție,

- Este în drept Procurorul General interimar să participe și să facă parte din Consiliul Superior al Magistraturii?
- Poate un Procuror General interimar să numească procurorii inferiori în cazul respectării tuturor procedurilor legale și să exercite celelalte funcții fără vreo limitare?

III. CADRUL NORMATIV PERTINENT

1. Constituția Republicii Moldova

Articolul 1 Statul Republica Moldova

- (1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.
- (3) Republica Moldova este un **stat de drept**, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sînt garantate.

Articolul 2 Suveranitatea și puterea de stat

- (1) Suveranitatea națională aparține poporului Republicii Moldova, care o exercită în mod direct și prin organele sale reprezentative, în formele stabilite de Constituție.

(2) Nici o persoană particulară, nici o parte din popor, nici un grup social, nici un partid politic sau o altă formațiune obștească nu poate exercita puterea de stat în nume propriu. Uzurparea puterii de stat constituie cea mai gravă crimă împotriva poporului.

Articolul 6

Separația și colaborarea puterilor

În Republica Moldova puterea legislativă, executivă și judecătorească sînt separate și colaborează în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției.

Articolul 7

Constituția, Lege Supremă

Constituția Republicii Moldova este Legea ei Supremă. Nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Articolul 66

Atribuțiile de bază

Parlamentul are următoarele atribuții de bază:

- a) adoptă legi, hotărîri și moțiuni;
- b) declară referendumuri;
- c) interpretează legile și asigură unitatea reglementărilor legislative pe întreg teritoriul țării;
- d) aprobă direcțiile principale ale politicii interne și externe a statului;
- e) aprobă doctrina militară a statului;
- f) exercită controlul parlamentar asupra puterii executive, sub formele și în limitele prevăzute de Constituție;
- g) ratifică, denunță, suspendă și anulează acțiunea tratatelor internaționale încheiate de Republica Moldova;
- h) aprobă bugetul statului și exercită controlul asupra lui;
- i) exercită controlul asupra acordării împrumuturilor de stat, asupra ajutorului economic și de altă natură acordat unor state străine, asupra încheierii acordurilor privind împrumuturile și creditele de stat din surse străine;
- j) alege și numește persoane oficiale de stat, în cazurile prevăzute de lege;
- k) aprobă ordinele și medaliile Republicii Moldova;
- l) declară mobilizarea parțială sau generală;
- m) declară starea de urgență, de asediu și de război;
- n) inițiază cercetarea și audierea oricăror chestiuni ce se referă la interesele societății;
- o) suspendă activitatea organelor administrației publice locale, în cazurile prevăzute de lege;
- p) adoptă acte privind amnistia;
- r) îndeplinește alte atribuții, stabilite prin Constituție și legi.

Consiliul Superior al Magistraturii

Articolul 122

Componenta

(1) Consiliul Superior al Magistraturii este alcătuit din judecători și profesori titulari aleși pentru o durată de 4 ani.

(2) Din Consiliul Superior al Magistraturii fac parte de drept: Președintele Curții Supreme de Justiție, ministrul justiției și Procurorul General.

Articolul 125
Mandatul procurorilor

- (1) Procurorul General este numit în funcție de către Parlament, la propunerea Președintelui acestuia.
- (2) Procurorii ierarhic inferiori sînt numiți de Procurorul General și îi sînt subordonați.
- (3) Mandatul procurorilor este de 5 ani.
- (4) Funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția activității didactice și științifice.
- (5) În exercitarea mandatului procurorii se supun numai legii.

Articolul 135
Atribuțiile

- (1) Curtea Constituțională:
 - a) exercită, la sesizare, controlul constituționalității legilor și hotărîrilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărîrilor și ordonanțelor Guvernului, precum și a tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte;
 - b) interpretează Constituția;
 - c) se pronunță asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;
 - d) confirmă rezultatele referendumurilor republicane;
 - e) confirmă rezultatele alegerii Parlamentului și a Președintelui Republicii Moldova;
 - f) constată circumstanțele care justifică dizolvarea Parlamentului, demiterea Președintelui Republicii Moldova sau interimatul funcției de Președinte, precum și imposibilitatea Președintelui Republicii Moldova de a-și exercita atribuțiile mai mult de 60 de zile;
 - g) rezolvă cazurile excepționale de neconstituționalitate a actelor juridice, sesizate de Curtea Supremă de Justiție;
 - h) hotărăște asupra chestiunilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid.
- (2) Curtea Constituțională își desfășoară activitatea din inițiativa subiecților prevăzuți de Legea cu privire la Curtea Constituțională.

Articolul 140
Hotărîrile Curții Constituționale

- (1) Legile și alte acte normative sau unele părți ale acestora devin nule din momentul adoptării hotărîrii corespunzătoare a Curții Constituționale.
- (2) Hotărîrile Curții Constituționale sînt definitive și nu pot fi atacate.

2. Cadrul normativ pertinent.

LEGE Nr. 199
din 16.07.2010

cu privire la statutul persoanelor cu funcții de demnitate publică

Articolul 5. Drepturile de bază în exercitarea mandatului

În exercitarea mandatului, persoana cu funcție de demnitate publică are următoarele drepturi de bază:

- a) să adopte decizii în limita competențelor legale și să ceară executarea acestora;
- b) să obțină în modul stabilit informația și materialele necesare pentru exercitarea funcției și, după

caz, să aibă acces la documentele și la informațiile ce conțin secret de stat;

c) să viziteze, din oficiu sau la solicitare, întru exercitarea funcției și în modul stabilit, alte autorități publice, alte persoane fizice și juridice, de drept public sau privat;

d) să beneficieze de dreptul la integritate personală, la o atitudine adecvată și respectuoasă din partea subordonaților, altor factori de decizie și a cetățenilor;

e) să beneficieze de dreptul la remunerarea și stimularea muncii în condițiile legii;

f) să beneficieze de dreptul la dezvoltare profesională continuă din contul bugetului din care este remunerată;

g) să beneficieze de dreptul la protecția securității, la ocrotirea sănătății și la condiții favorabile pentru exercitarea eficientă a funcției deținute;

h) să delege dreptul de a efectua în numele său acte, de a semna documente pe perioada absenței sale, dacă legile speciale ce reglementează activitatea demnitarului sau domeniul de activitate al acestuia nu prevăd altfel.

Articolul 5¹. Obligația de integritate profesională

Persoanele cu funcții de demnitate publică au obligația să respecte prevederile art. 6 alin. (2) lit. a), b) și d) din Legea nr. 325 din 23 decembrie 2013 privind evaluarea integrității instituționale.

Articolul 6. Ocuparea funcției de demnitate publică

(1) Ocuparea funcției de demnitate publică are loc prin alegeri sau prin numire, în condițiile legii.

(2) În cazul în care ocuparea funcției de demnitate publică are loc prin alegeri, temeiul legal al apariției raportului de exercitare a funcției este validarea mandatului de către autoritatea competentă, dacă legea specială nu prevede altfel.

(3) În cazul în care ocuparea funcției de demnitate publică are loc prin numire, temeiul legal al apariției raportului de exercitare a funcției este actul de numire.

(4) Pentru ocuparea unor funcții de demnitate publică prin numire se organizează concurs în condițiile legii.

(5) Autoritatea competentă să numească în funcție demnitarul respectiv o face din oficiu sau la propunerea autorității/organului abilitat.

(6) Demnitarul depune jurământ în cazul în care această obligație este prevăzută de legea specială ce reglementează activitatea acestui demnitar.

Articolul 7. Mandatul demnitarului

(1) Mandatul demnitarului este de 4 ani, dacă un alt termen nu este stabilit prin Constituție sau prin legea specială ce reglementează activitatea acestui demnitar.

(2) Exercițarea funcției de demnitate publică nu este limitată de un anumit număr de mandate, cu excepția cazurilor când legea specială ce reglementează activitatea demnitarului prevede altfel.

(3) În cazul în care termenul regulamentar de exercitare a mandatului expiră sau a expirat, iar succesorul de competență nu intră în exercitarea mandatului, demnitarul continuă să-și exercite mandatul pînă la ocuparea funcției de către succesorul de competență.

Articolul 8. Împuternicirile de reprezentare

(1) Demnitarul conducător al autorității publice este în drept, fără un mandat special, să o reprezinte sau să-și exercite prerogativele față de celelalte autorități publice, față de persoane fizice și juridice de drept public sau privat, din țară și din străinătate, inclusiv să reprezinte autoritatea publică în instanțele judecătorești.

(2) Demnitarul care își exercită mandatul în cadrul unei autorități publice, nefiind conducătorul acesteia, poate să reprezinte, fără un mandat special, autoritatea publică respectivă față de celelalte autorități publice, față de persoane fizice și juridice de drept public sau privat, din țară și din străinătate, inclusiv în instanțele judecătorești, în limita prerogativelor funcției de demnitate publică.

LEGE Nr. 3
din 25.02.2016

cu privire la Procuratură

Articolul 11. Atribuțiile Procurorului General

(1) Procurorul General are următoarele atribuții:

- a) reprezintă Procuratura în relațiile cu celelalte autorități publice, cu persoane juridice și fizice din țară și din străinătate;
- b) la propunerea Consiliului Superior al Procurorilor, numește în funcție procurorii;
- c) exercită controlul asupra activității procurorilor;
- d) stabilește domeniile de competență (atribuțiile) ale adjuncților săi;
- e) aprobă Regulamentul Procuraturii, care se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova;
- f) emite, în scris, ordine și dispoziții, aprobă regulamente și recomandări metodologice;
- g) stabilește, cu acordul scris al Consiliului Superior al Procurorilor, structura internă a procuraturilor;
- h) solicită acordul pentru pornirea urmăririi penale sau, după caz, pornește urmărirea penală în cazurile prevăzute de lege;
- i) sesizează Curtea Constituțională în condițiile legii;
- j) organizează și implementează sistemul de management financiar și control intern și poartă răspundere managerială pentru administrarea bugetului instituției și a patrimoniului public aflat în gestiune;
- k) exercită alte atribuții prevăzute de lege.

(2) **În termen de 3 luni de la numirea sa în funcție, Procurorul General îi numește pe adjuncții săi, le repartizează acestora domeniile de competență și stabilește ordinea substituirii sale de către adjuncți în cazul absenței sau al imposibilității de exercitare a funcțiilor sale. În cazul în care Procurorul General nu a stabilit ordinea substituirii sale de către adjuncți, funcțiile Procurorului General vor fi exercitate de drept de către adjunctul cu cea mai mare vechime în funcția de procuror.**

(3) Procurorul General prezintă Parlamentului anual, pînă în data de 31 martie a anului în curs, un raport despre activitatea Procuraturii în anul precedent. Raportul se audiază în plenul Parlamentului, este făcut public și se plasează pe pagina web oficială a Procuraturii Generale.

LEGE Nr. 64
din 31.05.1990

cu privire la Guvern*

Articolul 29. Membrii Guvernului
Membrii Guvernului:

poartă răspundere pentru sferile de activitate ce le-au fost încredințate și pentru activitatea Guvernului în ansamblu;

participă la examinarea chestiunilor în cadrul ședințelor Guvernului și ale Prezidiului său; pot prezenta Guvernului propuneri cu privire la examinarea chestiunilor ce țin de competența lui, pot iniția elaborarea unor hotărâri și ordonanțe ale Guvernului.

Ministrul nu este în drept:

- 1) să dețină o oricare altă funcție în organele autorităților publice centrale și locale;
- 2) să se încadreze în organele de conducere a unităților comerciale;
- 3) să practice activitate de întreprinzător personal sau prin terțe persoane;
- 4) să dețină o altă funcție retribuită, cu excepția activității științifico-pedagogice.

Condițiile de retribuire a muncii și de asigurare materială și socială a membrilor Guvernului sînt stabilite de legislație.

Funcția de membru al Guvernului și împuternicirile membrului Guvernului încetează în caz de:

- 1) demisie;
- 2) revocare;
- 3) incompatibilitate a funcției;
- 4) stabilire, prin actul de constatare rămas definitiv, a încheierii directe sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, luării sau participării la luarea unei decizii fără soluționarea conflictului de interese real în conformitate cu prevederile legislației privind reglementarea conflictului de interese;
- 5) nedepunere a declarației de avere și interese personale sau refuz de a o depune, în condițiile art. 27 alin. (8) din Legea nr. 132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate;
- 6) dispunere de către instanța de judecată, prin hotărâre irevocabilă, a confiscării averii nejustificate;
- 7) deces.

În cazurile prevăzute la alin. 4 pct. 4), 5) și 6), la cererea Autorității Naționale de Integritate, Prim-ministrul propune Președintelui Republicii Moldova revocarea membrului Guvernului.

LEGE Nr. 947
din 19.07.1996

cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii*

Articolul 3. Componența

(1) Consiliul Superior al Magistraturii este constituit din 12 membri.

(2) În componența Consiliului Superior al Magistraturii intră judecători și profesori de drept titulari, precum și Președintele Curții Supreme de Justiție, ministrul justiției și Procurorul General care sînt membri de drept.

(3) Trei membri ai Consiliului Superior al Magistraturii din rîndul profesorilor de drept titulari, selectați în mod deschis și transparent de către Comisia juridică, numiri și imunități a Parlamentului în urma unui concurs public, se aleg de către Parlament cu votul majorității deputaților aleși. Membrii Consiliului Superior al Magistraturii din rîndul profesorilor de drept titulari nu pot fi aleși pentru 2 mandate consecutive.

(4) Șase membri din rîndul judecătorilor, inclusiv 2 membri supleanți, sînt aleși în Consiliul Superior al Magistraturii prin vot secret de către Adunarea Generală a Judecătorilor, aceștia

reprezentînd toate nivelurile instanțelor judecătorești. Se consideră aleși membri și membri supleanți ai Consiliului Superior al Magistraturii judecătorești care au acumulat mai mult de jumătate din voturile celor prezenți la adunare, conform ordinii descrescătoare a voturilor obținute.

(5) Pentru asigurarea activității Consiliului Superior al Magistraturii, judecătorești aleși de Adunarea Generală a Judecătorilor sînt detașați pe durata exercitării mandatului de membru al Consiliului.

(6) Membrii Consiliului Superior al Magistraturii, cu excepția membrilor de drept, nu pot exercita o altă activitate remunerată decît cea didactică și științifică.

(7) La alegerea în calitate de membru al Consiliului Superior al Magistraturii, persoanele care ocupă funcții administrative, în termen de 30 de zile de la data alegerii, depun cerere de suspendare a activității administrative pe perioada exercitării mandatului de membru al Consiliului Superior al Magistraturii.

IV. ARGUMENTELE DE RIGOARE

1. Conform art. 134 din Constituție, unica autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova este Curtea Constituțională.

Una din atribuțiile de bază ale Curții Constituționale, potrivit art. 135 alin. (1) lit. b) este interpretarea Constituției.

Analizînd aceste norme constituționale, în virtutea activității și atribuțiilor ce ne revin în situații concrete am constatat unele ambiguități la aplicarea unor prevederi din Constituție, caz ce poate fi soluționat doar de către Curtea Constituțională prin interpretarea oficială a acestei norme.

Pentru a arăta neclaritatea unor norme constituționale, la aplicarea în practică la o situație concretă, menționăm următoarele.

2. Potrivit art. 122 alin. (2) din Constituție, din Consiliul Superior al Magistraturii fac parte de drept: Președintele Curții Supreme de Justiție, ministrul justiției și Procurorul General.

Prevederi similare se regăsesc în art. 3 al Legii cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii.

În activitatea procuraturii s-a atestat situația cînd o perioadă mai îndelungată de timp funcția de Procuror General este exercitată prin interimat de prim-adjunctul Procurorului General conform procedurii legale.

Instituirea interimatului a fost una obiectivă, cauzată de demisia Procurorului General, de reforma legislativă în domeniu etc.

Totodată, normele constituționale nu ne dau un răspuns clar care este statutul unui Procuror General interimar și dacă își poate exercita atribuțiile în deplinătatea lor, adică să fie membru de drept al Consiliului Superior al Magistraturii, să numească, în condițiile legii, procurorii inferiori etc.

De remarcat, că unele instituții tratează absolut diferit acest subiect. Până la acest moment, Consiliul Superior al Magistraturii nu recunoaște dreptul Procurorului General interimar de a face parte, de drept, din componența CSM.

Consider că o astfel de abordare este un eronată și afectează grav exercitarea efectivă a atribuțiilor de Procuror General.

Consider că dacă interimatul a fost instituit în strictă conformitate cu legea, cu respectarea tuturor procedurilor, nu trebuie să existe nici o limitare de atribuții. Procurorul General interimar trebuie să fie membru de drept al CSM și să poată numi procurorii inferiori. În caz contrar, ar putea fi blocată, pentru o perioadă, activitatea întregului sistem al procuraturii. Continuitatea activității și instituției Procurorului General nu trebuie să fie limitată deoarece are un rol important în administrarea sistemului organelor procuraturii și apărarea intereselor legitime ale cetățenilor prin atribuțiile ce revin Procurorului General.

Nu întâmplător, legislația a instituit posibilitatea ca demnitarul mandatul căruia a încetat, să poată exercita, fără nici om limitare, atribuțiile legale până la accederea în funcție a succesorului. Este o abordare logică în sensul asigurării neîntrerupte a funcționării instituțiilor statului.

Conform art. 125 alin. (2) din Constituție, procurorii inferiori sunt numiți de Procurorul General.

Noua lege a procuraturii, în art. 11 alin. (2) prevede expres că în caz de absență sau imposibilitate de exercitare a funcțiilor sale Procurorul General numește ordinea substituirii între adjuncții săi. Iar în cazul în care Procurorul General nu a stabilit ordinea substituirii sale de către adjuncți, funcțiile Procurorului General vor fi exercitate de drept de către adjunctul cu cea mai mare vechime în funcția de procuror.

Legea a prevăzut expres posibilitatea instituirii interimatului funcției de Procuror General și nu a limitat atribuțiile acestuia.

Este și logic, nu poate rămâne instituția fără asigurarea managementului instituției în caz de vreo circumstanță obiectivă d elipsă a Procurorului General.

Dar articolul 122 și 125 din Constituție și normele legale care îl dezvoltă nu dau un răspuns clar la problema abordată mai sus.

Pentru a nu avea, în practică, interpretări eronate la acest subiect este necesar de sublinia clar statutul identic al Procurorului General interimar, de aceea se impune o interpretare constituțională.

V. CERINȚELE SESIZĂRII

Avînd în vedere că problema descrisă nu poate fi soluționată, la moment, prin altă procedură legală, în vederea eliminării ambiguităților, divergențelor juridice, precum și pentru determinarea sensului exact al normei constituționale, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. b) din Constituție, art. 4 din Legea cu privire la Curtea Constituțională și art. 4 din Codul jurisdicției constituționale, solicităm Curții Constituționale să interpreteze prevederile art. 122 și 125 din Constituția Republicii Moldova sub următoarele aspecte:

În sensul art. 122 și 125 din Constituție,

- Este în drept Procurorul General interimar să participe și să facă parte din Consiliul Superior al Magistraturii?
- Poate un Procuror General interimar să numească procurorii inferiori în cazul respectării tuturor procedurilor legale și să exercite celelalte funcții fără vreo limitare?

Cu cea mai înaltă considerație pentru Onorata Curte,

Procuror General interimar

Eduard Harunjen